ئەنارکیستە کوردەکان و چەند سەرنج و پرسیارێک ... سەردار ئەمین

ئەوە من نیم، کە دەڵێت لە جەنگی ناوخۆی ئیسپانیادا ئەنارکیستەکان بەشێوەیەکی بەرنامە بۆداڕێژراو بەرمەبنای بیرو هزرو ئایدۆلۆژیان، بە سەدان کەنیسەیان (تەنها لە شاری بەرشەلۆنەدا ٤٠ دانەیان) سووتاند، ئەوە من نیم هەڵمبەستبێت بە میلیشیاکانی ئەنارکیستەکان، کە لە ساڵەکانی جەنگی ئەهلی ئیسپانیادا ١٩٣٦-١٩٣٩ بە هەزارەها قەشە و پیاوی ئایینی وکۆلاک و سەرمایەدار و بزنسمان و ناسیۆنالیست و سۆشیالیست و کۆمۆنیستیان کوشتووە، هەڵبەت ناسیۆنالیست و سۆشیالیست و کۆمۆنیستەکانیش کەمتریان لە ئەنارکیستەکان نەکردووە، بەڵکو ئەوە شایەدحاڵەکان و مێژوونووسەکانن ئەم ڕاستییانەمان بۆ دەگێڕنەوە، سەرچاوەیەکی مێژووی زۆر لەبەردەستدایە لەسەر ئەو مێژووە، من نایڵێم، بەڵکو ئەوە پەیقی مێژووە، لە کتێبەکاندا تۆمار کراوە و لە زاکیرەی دەستەجەمعی مێژووی ئیسپانییەکاندا پارێزراوە.

بەڵێ بە مافی خۆمی دەزانم پرسیارم هەبێت لەو برادەرانەی، کە ناوی خۆیان ناوە (ئەنارکیستەکانی کوردستان، ئازادیخوازان، سۆشیالیستە ئازادیخوازەکان) و بەنیازن لە هەندەرانەوە ئەزموون و هزرو ئایدۆلۆجیای ئەنارکیست و ئەجێندە سیاسی و کۆمەڵایەتییەکەی بگوازنەوە بۆ کوردستان، هەر چۆن ئەمان ئازادن لە بەڕێخستنی ئەم ڕەوتەدا، هەروەهاش مافی هەموو تاکێکی هۆشیار و نا هۆشیار و بەئاگا و بێئاگاشە کە چاودێری ئەم ڕێبازە تازەیە (مەبەستم تازە بۆ کۆمەڵگای کوردی) بکات، چونکە زۆربەی ئەو ڕێبازە سیاسییانەی کە لە سەدەی ڕابوردوودا هێنرانە کوردستانەوە و گورزی گەورە و کوشندەی خۆیان وەشاند، لە سەرەتادا وەک ئەمان دەستیان پێ کرد، لەم سونگەوە من وەک هاونیشتمانییەکی ئەو وڵاتە ئەو مافە بە خۆم دەدەم، کە قسەم هەبێت لەسەر ڕەوتێک کە چاوی لە هەڵگێڕانەوەی دونیایە و بە نیازە بەپێی ئەو ئایدۆلۆجیایەی خۆی دونیاکەی ئێمە دروستکاتەوە. ناهەقم نییە ئەگەر ترسم لەم پرۆژە ڕادیکاڵە نوێیە هەبێت، چونکە لە سەرکەوتنیدا تەواوی ژیانی من و کۆمەڵگەکەم بە خراپ یان باش دەگۆڕێت؟! نابێ خەمسارد بین و پشتوێنی لێبکەینەوە و بە بەڵێنە سەوز وسوورەکانی بخەڵەتێین، هەر چۆن بانگەشەکەرانی

هەرچی ئەو ڕەوتانەی کە لە سەدەی ڕابوردوودا لەسەرزەمینی ئێمە دەرکەوتن، هەر هەمووی بە چەپکەك موژدە و بەڵێن و گولەوە خۆیان ناساند، بەڵام لە ئەنجامدا چ کارەساتێکیان نایەوە! دەبێ بە مێژوو ئەو ڕاستییەش بڵێم، کە سەرباری هەموو ترس و دڵەڕاوکێیەکانم لەم ڕەوتە، بەڵام یەک زەڕڕە گۆمان لە نیازپاکی و دڵسۆزی ئەم برادەرانە ناکەم، ئەم برادەرانە بە تەواوی قەناعەتیانەوە، وا دەزانن کە تاکە ڕاستییەکن لەسەر ئەم ئەستێرەیە و دەتوانن چارەسەری کێشەکانی دونیامان بۆ بکەن، نابێ بە نیازپاکی کەس بخەڵەتێین، مێژوو پڕە لە پیاوچاک و نیازپاک، بەڵام دونیاشیان بەو خەسڵەتە پاکیزەیەی خۆیان لە دەریایەک خوێندا نوقمکرد و وێرانتریانکرد، نموونەی بۆلشەڤیکەکان، کە هەیە بتوانێ گومان لە جدییەت و ڕاسگۆیی و نیازچاکی کەسێکی وەک (لینین)لە دروستکردنی کۆمەڵگایەکی سۆشیالیستیدا بکات؟ بەڵام بەرئەنجامی خەباتی ئەو هەموو ئەو تێکۆشەرانەی ناو بزافی بۆلشەڤیک، بە لینینیشەوە بەچی کۆتایی هات؟

ڕەوتی ئەنارکیستەکانی کوردستان، کە سەکۆیەکیان هەیە بەناوی سەکۆی ئەنارکیستەکانی کوردستان، تا ئەو جێگەی من ئاگاداربم، دامەزرێنەرەکانی لە ئەوروپان و ژمارەشیان لە پەنجەی دەست تێپەڕ ناکات، ئەم ڕەوتە گوتارێکی یەکگرتووی نییە، زور سەتحییانە لە کێشەکانی کۆمەڵگەی کوردی دەڕوانن، هەندێکیان بە پێی ئجتیهادی خۆی بە پابەندبوون بە سەڕوابیتی دامەزرێنەران و هزرمەندانی ئەنارکیستەوە بە ئارەزووی خۆیان قسان دەکەن و تەسریحات دەدەن، پێ پێی ئەو زانیارییە کەمەی، کە من هەمە لەسەر مێژوو و ئایدیۆلوجیا و بەرنامە سیاسی و کۆمەڵایەتییەکەی ئەم بزوتنەوەیە(ئەنارکیسم) دەبینم هەندێک لەم برادەرانە ئیشکالیاتێکی زۆر و بەرچاویان لەگەڵ هزری ئەنارکیستدا هەیە. بۆ خۆم وەک پارادایمێک یان مۆدێلێکی نوێی ئەنارکیست دەیانبینم! تا ڕۆشنای زیاتر بخەمە سەر ئەم لایەنە کاک (زاهیر باهیر)، کە یەکێکە لە هەرە چالاکترین کاراکتەری ناو ئەنارکیستە کوردەکان ، کە من بیناسم، وەردەگرم و وەک نموونە و هەڵبژاردەیەک ئارگومێنتەکەمی لەسەر درووست دەکەم و دەیبەمە پێشەوە. ئەم بەڕێزە بە قەناعەتی خۆی، لە دید و دونیابینینی ئەنارکیستەوە نووسینگەلێکی زۆری نووسیوە و بەردەوامیش لەسەر نووسین، کەم چەمک هەیە لەسەری نەدوابێت چ بە نووسین یان لەسەر تەلەڤزیۆن بە کوردی و بە زمانی ئینگلیزیش وەک، نەتەوە، ئازادی، خەباتی چینایەتی، حیزب، کۆمۆنیست، چەپ و ڕاست، سۆشیالیست، مارکس و مارکسیزم، دەوڵەت و دەستەڵات، دین، سیاسەتکردن، هەڵبژاردن، دیموکراتی، سەرمایەداری، دەوڵەتی نەتەوەیی، دیکتاتۆری پرۆلیتاریا، تەجروبەی ڕۆژئاوا و باکووری کوردستان و ئەزموونی

گروپە خۆجێیەکانی گەڕەکی هارنگەی لە شاری لەندەن و گەلێک شتی
دی... بەڵام هەندەی من چاودێری نووسینەکانی ئەم بەڕێزە دەکەم و
کردوومە (دەڵێم چاودێری نەک دواکەوتن و موراقەبەکردن) بە داخەوە
خوێندنەوەیەکی قووڵ نابینم لە نووسینەکانیدا، تەنانەت ناکۆکییەکی
زۆر لەنێوان خۆی و هزرمەندانی ناو مێژووی دووسەد ساڵەی
بزووتنەوەی ئەنارکیزمیش دەبینم، لەم دەرفەتدا هەڵوەستەیەکی خێرا
لەسەر دواوتاری کاک زاهیر دەکەم، کە ئەو وەک ئەنارکیستێک چۆن
مامەڵە لەگەڵ چەمکی دیندا دەکات! نووسینەکەی لەسەر لاپەڕەی خۆی
داناوە، دەڵێت: من لە گەڵ دیندا و لە گەڵ خوای ئاسماندا کێشەم
نییە، دەڵێت کێشەی من سیستەمە، کاک زاهیر ئەوەی لە بیر چۆتەوە،
کە مێژووی ئایین گەلێک کۆنترە لە مێژووی دەوڵەت و دەستەڵات و
سیستەمی کۆمەڵایەتی، دواتر کە کۆمەڵگای مرۆڤایەتی گەشەدەکات
وموکایەتی پەیدادەبێت و سیستەم و دەستەڵات دەردەکەوێت ئیتر
ئایین دەبێتە ئایدۆلۆجیای دەستەڵات و خوداش لە ئاسمانەوە
دادەبەزێت یان دایدەبەزێنن بۆ سەر زەوی، هەرچەندە ئەو هەمیشە هەر
لە سەرزەوی بووە! دەبێت ئەو راستییە بڵێم، کە بۆ من دین بابەتێکی
ئاڵۆزە و لە قەرەی نادەم . بەڵام ئەوەندە دەزانم، کە دین و خوا
مرۆڤی بێ ئیرادە کردووە، هەر بۆیەش فەیلەسوفێکی گەورەی وەک
(نیچە) مەرجی پێشوەختی بۆ ئازادبوونی مرۆڤ، بەستۆتەوە بە کوشتنی
خوداوە، ئەگەر وانییە بۆ(پرۆدۆن)یش، کە بە دامەزرێنەری
بزووتنەوەی ئەنارکیسم ئەژمار دەکرێت، دەڵێ (خوا شەیتانە)؟ یان
(ئۆگەست) کە دەڵێت (نە خوا و نە دەسەڵات)، یان (باکۆنین) کە لە
نووسینە بە ناوبانگەکەیدا بە ناونیشانی (خوا و دەوڵەت)، دین و
دەوڵەت بە سەرچاوەی هەموو نەهامەتییەکانی مرۆڤ دەزانێت، یان
ئەنارکیستێکی وەک (کرۆپۆتکین)، کە داوای هەڵوەشاندەوی کەنیسە و
دەوڵەت و دین دەکات، سەرکردەیەکی دی ئەنارکیستەکان بە ناوی
(مۆست)، خودا دەشوبهێنێت بە(تاعوون)، ڕاستە لە مێژووی تەیاری
ئەنارکیستیدا هەندێک هەبوون، کە دین و ئایدۆلۆجیای
ئەنارکیستییان، تێکەڵ بەیەک کردووە و لە هەمانکاتدا ئیماندار
بووە و ئەنارکیستیش بووە، وەک (تۆڵستۆی)، بەڵام بە شێوەیەکی گشتی
بزووتنەوەی ئەنارکیست بزووتنەوەیەکی دژەدین بووە و سەرکردەکانی
ئەم بزووتنەوەیە زۆربەی هەرەزۆریان مولحید بوون و بەهیچ
شێوەیەکیش نەیانشاردۆتەوە. بەلای ئەم بزووتنەوەوە کەنیسە و دین و
دەوڵەت دوژمنی سەرەکی کۆمەڵگایە و، هەر لەم سونگەیەشەوە بووە، کە
ئەنارکیستەکانی ئیسپانیا دژی کەنیسە و پیاوەکانی بوونە.

پرسیاری من لەم مۆدێلە نوێیەی ئەنارکیست، کە برای بەڕێزم کاک
زاهیر بانگەشەی بۆ دەکات، پەیوەندی بەو کەمە زانیارییەمەوە هەیە،

کە من لەسەر ئەم تەوژمە هەمە، نەک خوانەخواستە، گاڵتەکردن بێت بەم بزووتنەوەیە وشوبهاندنیبێت بە مۆدێلی سەیارە، بزووتنەوەی ئەنارکیست زۆر لەوە گرنگترە، کە کەسێکی وەک من بتوانێ بەکەم تەماشای بکات، بەڵام مافی هەموو کەسێکیشە ڕەخنەی لێ گرێت و لێکۆمکردنەوەی پێگەی مێژوویشی، ئەوە ناکرێ و نەکردەیە، چونکە سەرباری هەموو ئەو ڕەخنانەی لەسەر ئەم بزووتنەوەیە هەیە، یەکێکە لە هەرە کاریگەرترین بزووتنەوە یاخیگەراکانی ناو مێژووی مرۆڤایەتی، جا بۆ ئەوەی ئەو گومانە بڕەوێنمەوە دەستەواژەی پارادایمم لەم نووسینەکورتەدا بەکارهێناوە ، کە هەر بەمانای مودێل ، یان شێوازیکی تر دێت. من کە ئەم پرسیارەم وروژاندووە بەڕاستی بەوام وایە، ئەم دیدانەی کاک زاهیر وەک ئەنارکیستێک نایەتەوە لەگەڵ بنەما و مانیفێست و بۆچوونەکانی دامەزرێنەر و مێژووی فیعلی ئەم بزووتنەوەیەدا و هەڵوێستی ئەم تەوژمە فیکری و سیاسییە کۆمەڵاتییە بەرانبەر بە دین، تەمومژاوی نییە و نەبووە لە ڕابوردوودا.
هیوادارم توانیبێتم بەم نووسینە ڕۆشناییەکی کەمم خستبێتە سەر ئەم بزووتنەوە تازە بۆ کۆمەڵگای کوردی و دەرگای گفتووگۆیەکی دەستانە و هیمنانەشم خستبێتە سەرپشت بۆ کەسانی دی.

٦/١٠/٢٠١٦

شۆڕشی تۆپز ... دەرسیم دیبەگەیی

بەر لە ڕاپەڕینی بەهاری ساڵی (١٩٩١)ی باشووری کوردستان، دەستەیەک لە هاوڕێیانی ڕێکخستنەکانی هەولێری کۆمەڵەی ڕەنجدەرانی کوردستان بە نیازی خۆئامادەکردن بۆ ئەم ڕۆژە لەدژی دامودەزگاکانی ڕژێمی سەددام و بەعس پێشنیاری کۆبوونەوەیەک دەکەن بە نیازی داڕشتنی بەرنامەیەک بۆ پەیداکردنی چەک و دامەزراندنی چەند شانەیەکی چەکداری.
دوای گفتوگۆی نێوانیان ڕێک دەکەون ڕۆژێک لە (باخچەی گۆکەند)، کە دەکەوێتە پشت شیراتۆن کۆبوونەوەیەک ئەنجام بدەن.
یەکێک لەو هاوڕێیانەی ڕێکخستن، هاوڕێیەکی هاوپۆلی کۆلێژی لەگەڵ خۆی دێنێ، کە هیچ پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانەوە نابێ!

دوای قسکردن ب مبستی نخشو پلان دانان ب ککردنوی
هاویان، کسانی دسزو نیشتمانپرورو کخستنیان ل شانی
چکداری، نر دت سر گفتوگکردن ک ئوان هیچیان نیی، چن و
ب چی پلاماری مونزم، مقاتی جیشی شعبی، دائیری ئمن،
پلیس و سربازگی فیلق بدن، بی دب هوی ئو بدن ک ب
ژی اپین هموو پداویستییکان ئامادە بکن.
ئو کسی ک هیچ پیوندییکی ب کخستنکانو نبوو، باسی
ئوی کردووە ک ئو دمک بیری لو کردتو غمی خیی
خواردووە و سرسوەمانی خی دردخات ک ئوان تا ئستاک غمی
خیان نخواردووو هیچیان پیدا نکردووە، ئو ب خی تپزک
(تا)ی دروست کردووو سرکی قیو بزماری کلپسی لداو،
پشنیاری ئوی کردبوو ئگر هاویانی دیک هیچیان نیی ب
پلامارداني بعس، ئو ئو مشوریان دخواو (٣٠-٤٠) تپز ب
ئوانیش دروست دکات!
ئو هاویی ک تپز دروستکرکی لگ خی هنابوو، نگی
تکدچ و شرمزار دب، بی د: (جا ئو دب ناوی بنین
ششی تپز. ئاخر چن دکر ب تپز پلاماری مونزمو دائیری
ئمن بدین؟).
تپز وشنک د: (چن، گییشتین هر بعسییک، ئمنک، جیش
شعبییک و فیق حزبییک دب تپزکی ل ملی بدین و
دیکونین و دیکوژین. ئستاک تپزکی ل ملی هر یک ل ئو
بدم دمودست دیکونم و هناستتو)!
هاوکی پی د: (بام هاو، ئوان چکیان پیی، خ
دستوستان بت ناوستن و ملی خیانت ب ناهنن پش تا ل
ملیان بدی، ه‌تا ت تپزی ختیان ل برز دکیتو، ئوان چند
فیشکت ل ددن و دتکوژن. برا ئم پویستمان ب چک هی
چک، نک تپز).
ئو تپز وشن، ئستاک دزگایک و ژنامیک بو دبات،
هروها ل ئینسکلپیدیای یکتیی نیشتمانیی کوردستان یک لاپی
تواوی لسر نووسراو، ک گوای ل ژانی سختی خبات سر ب
کخستنکانی کمی نجدرانی کوردستان بووو ی برچاوی ل
گشکردنی کخستن و بشداری اپینی ئاداری سای (١٩٩١)دا
هبوو، بام بیری چوو باسی ششی تپز بکات! بی پشنیاری
ئوی ب دکم ل چاپی سیمی ئینسکلپیدیای یکتیی نیشتمانیی
کوردستان، باسی ششی تپز بخات نو ژیاننام پ ل درینکی
خی!
خکی زری لم چشنی (تپز وشن)، بناواو بدر هاتن

پێشەوە و کەسانی دەسەز و قوربانیدەریش بەلاوەنران، بۆیە حزبەکان و حکومەتی هەرێمی باشووری کوردستان بۆ پەندی زەمانە چوو!

05.10.2016 چوارشەممە

دانـــــــمارک

دەرسیم دیبەگەیی

Darsim2006@hotmail.com

پەرلەمانی ئەوروپا داوای لێکۆڵینەوەی نێودەوڵەتی دەکات لەسەر بەکارهێنانی چەکی کیمیایی لە دارفۆر

لە پەیامێکدا ڕۆژی 6/10/2016 پەرلەمانی ئەوروپا داوای کرد لێکۆڵینەوەیەکی نێودەوڵەتی بکرێت لەژێر چاودێری ڕێکخراوی قەدەغەکردنی چەکی کیمیایی دا (OPCW)، لەسەر دەنگۆی بەکارهێنانی چەکی کیمیایی لەلایەن سودانەوە دژ بە هاوڵاتیانی دارفۆر لە شاخی مەڕە لە ڕۆژئاوای سودان.
لە پەیامەکەدا پەرلەمانی ئەوروپا ڕۆژی پێنج شەممە بلاویان کردەوە بەکارهێنانی چەکی کیمیایی دژی خەڵکی مەدەنی پێشێلی پێوەرو یاسا نێودەوڵەتییەکانە و ئەژمار دەکرێ بە تاوانی جەنگ.
هەروەها بیزاری خۆیان ئاشکرا کردوە دژ بە کوشتنی خەڵکی بێتاوان بە نایاسایی و فڕاندن و بێ سەروشوێنکردن و دەستدرێژی سیکسی بەرامبەر خەڵکی دارفۆر لەسەر بناغەی جیاوازی ئێتنیکی، بەتایبەت لە دارفۆرو و باشوری کوردڤان و نیلی شین، هاوکات بەهۆی ڕودانی هەندێ حالەتی لەناکاو و ئاوارەبونی هەزران خەڵکی لێ کەوتۆتەوە.
لەگەڵ ئەوەشدا پەرلەمانی ئەوروپا هانی شاندی نەتەوە یەکگرتوەکان و یەکێتی ئەفریکای (یوناميد) دا کە لەناوچەکە بە بەردەوامی بمێنەوە و تاکو بتوانن ڕاپۆرتێکی تێرو تەسەل لەبارەی پێشێلکارییەکانی مافی مرۆڤ و یاسای نێودەوڵەتی لەلایەن کەسانێک لە

سوپای سودان و هێزەکانی ئۆپۆزیسیۆن لە ناوچەی چیای مەڕە.
پەیامی پەرلەمانی ئەوروپا ئیدانەی گرتن و بە سەروشوێنگرتنی نە ناهەقی خەڵک و چالاکوانانی کرد ،وە هانی دەسەڵاتدارانی سودانی دا کە ڕێز لە دەربڕینی رای ئازاد و دروستکردنی ڕێکخراوی مەدەنی بگرێت، هەروەها داوایان لە یەکێتی ئەفریکا و حکومەتی سودان کردوە کە لێکۆڵینەوە لەهەموو ئەو پێشێلکاریانە بکرێت کە باس کراون .
پەرلەمانی ئەوروپا ڕەخنەی توندی لە حکومەتی خەرتوم گرت سەبارەت بە کۆت و بەندێک کە خراوەتە سەر ڕێکخراوە مرۆڤ دۆستەکان تاکو کۆمەک ویارمەتی مرۆڤانە نەگاتە خەڵکی لە قەوماو، لەگەڵ ئەوەشدا بێزاری خۆیان پیشان داوە دەربارەی سەرکوت و ئەشکەنجە دانی خەڵک لەلایەن دەزگای ئاسایش و پۆلیسی دەوڵەتەوە ،داواشیان کردوە کە پێداچونەوە بە یاسای ئەمنی ولاتدا بکرێتەوە و چاکسازی لە دەزگای دادوەریدا بکرێ کە گونجاو بێت لەگەڵ یاساو پێوەرە نێو دەوڵەتیەکاندا.
لەکاتی پەیامەکەدا هاتوە ،داوا لەسودان کراوە کە ئەنجامی ئەو لێکۆڵینەوە بلاو بکەنەوە کەلەلایەن سێ لیژنەوە ئەنجامدراوە سەبارەت بە قەبارەی کوشتن و سەرکوت کردنی خەڵك دژی تەقەشوف لەولاتدا لە ئەیلولی 2013 دا، لەگەڵ دادوەری بۆ قوربانیەکان ولابردنی پاریزبەندی تایبەت لەسەر تاوانبارن بەپێی یاسا نێودەوڵەتیەکان.

س.سودان تریبون

د.ناجح گوڵپی 7/10/2016